

3 Kyykkä- kilpailut

4 Karjalan kielen kakši murrehta yhteh

6 Tervehen elämän tavat

7 Opaššušvuuv- vet Kalevalan koulušša

» HUOMIJO

Karjalaine suarnu -kilpailu

Pimiekuun 14. päivänä Karjalan kielen ta kulttuurin vuuvven puittehis Vieljärven kyläšša pietäh Karjalaine suarnu -kilpailu. Kilpailun järještäjät, Kanšallisušpolitiikan ministerijö ta Karjalan rahvahan Liitto, kučutah kaikkie ošallistumah täh kilpailuh. Ošallistujien pitäy esittyä starina karjalan kielellä, še voipi olla ičien kirjutettu taikka kirjašta otettu. Anomukse kilpailuh otetah 1. pimiekuuta šuatien sähköadressilla: nationalkom@karelia.ru. Anomuš voipi tyontyä adressilla: Petroskoi, Sverdlovin katu, 8, huoneh 214. Lisätietuo telefonissa: 8-142-78-43-55.

KANŠALLISEN KALAŠŠUKŠEN ERIKOISUUVVET -NOMINAATIOŠŠA VOITON ŠAI ALEKSANDR ŠČERBAKOV TALVIKALAŠŠUŠ-KUVAŠARJAŠTA. KUVA OTETTU VK.COM/VNATURE2 -NETTIŠIVUILTA.

Perintehellini talouš

Projekti: V nature! -kilpailun tulokšet on ilmotettu.

Kanšallisen musejon Perintehellini talouš-projektin V nature! -kuva ta videoreportaašien kilpailun tulokšet on ilmotettu.

V nature! -kilpailuh otettih kuvija ta videofilmijä, kumpaset kerrotah Karjalan kantarahvahien – karjalaisien, vepšäläisien, pomorien ta onegantakasien eläjien – perintehellisistä ruavoista.

Kuva- ta videoreportaašien kilpailu piettih eri nominatijoissa: Kanšallisen kalaššukšen erikoisuuvvet, Kanšallisen mečäššykšen

erikoisuuvvet, Kotišiivat, Perintehelliset ruuvvat, Muatyöt.

V nature! -kilpailu kešti koko kešan ta puoli šykyšyö. Juuri šiuh aikah monet kaupunkilaiset eletäh kylissä ta heilä tulou hyvä mahollisuuš kerätä ainehistuo kilpailuo varoin.

Omie töitä kilpailuh työnti 26 kuvuajua Petroskoista ta Koštamuksešta, Kalevalan, Puudošin, Oneganniemen; Segežan, Aunukšen ta Šuojärven piirilöistä.

Kanšallisen mečäššykšen erikoisuuvvet -nominatijon voitajakši piäsi Anastasija Konošenko

Šoutjärvenkyläštä mečäššyškoirista kertovašta kuvašarjašta. Kanšallisen kalaššukšen erikoisuuvvet -nominatijošša voiton šai petroskoilaini Aleksandr Ščerbakov Talvikalaššuš-kuvašarjašta.

Parahiksi Kotišiivat -nominatijošša valittih petroskoilaisien L'udmila Koršunovan ta Larisa Čirkovan kuva- ta videoreportaašit. Muatyöt -nominatijošša voitettih niise petroskoilaiset Jelena Migunova ta Kristina Kurakina. Šanakši, Kristinalla on vašta viisi vuotta ta ma-

teriaalin valmistamissešta häntä autto muamo.

Perintehelliset ruuvvat -nominatijon voitajakši valittih petroskoilaisen Jevgeni Aleksandruškinin ta Natalja Sinitškajan Uuven Vilkan pos'olkašta kuvareportaašit kalitujen valmistamissešta. V nature! -kilpailun vielä kuusi ošallistujua šuatih kannuššuspalkintoja.

V nature! -kuva ta videoreportaašien kilpailun tulokšet ilmotettih 19. šajekuuta Kanšallissešta musejošša.

VALERI SIDORKIN

Karjala otti vaštah Olimpijalaisen tulen

URHEILU. Šajekuun 22. ta 23. päivinä Petroskoissa, Kiži-šuaarella, Priäžššä ta Aunukšešša piettih vuuvven tärkein tapahtuma – Olimpijalaisen tulen vuorojuokšu. Karjalaiset tulenkantajat kannettih meijän tašavallan läpi XXII Talviolimpijalaisen tulen.

Olimpijalaisen tulen vuorojuokšun tarkotuksena on yhistyä Venyähän alovehet Sočin Talviolimpijalaisen – 2014 uattona. Venäjän Federatijon joka alovehella še antau mahollisuuvven esittyä omie erikoisuukšie ta kolorittie, a muan joka eläjällä – ošallistuo Olimpijalaisen istorijah. Še on merkillini kulttuuritapahtuma.

Karjalašša Olimpijalaisen tulen vuorojuokšu alko Kižin šuaarella ta šiitä šiirty Petroskoih. Karjalan pääkaupunkin keškikatuja pitin Olimpijalaista tulta kannettih tunnetut urheilijat Jevgenija Medvedeva, Aleksandr Balandin, šekä toiset urheilijat, valmistajat, studentit, koululaiset, kašvattajat, korkiekoulujen ruatajat.

Illalla Petroskoin Kirovin aukijolla piettih juhlatilaisuus, kumpaseh ošallissuttih urheilijat ta tašavallan musiikkikollektiivit.

23. šajekuuta Olimpijalaisen tulen vuorojuokšu jatku Priäžän katuja pitin. Ošan matkua še ajo koiravaljakoissa. Šiitä Tuli šiirty Aunukšeh, missä šitä kannettih viisi tulenkantajua. Karjalaini vuorojuokšu loppu illalla kaupunkin stadionilla, missä Olimpijalaini tuli oli annettu Vuorojuokšun šeuavalla ošallistujalla – Veliki Novgorodilla.

MARIJA KIRILLOVA

Kakšikielisyyš lapšen ijäššä

SEMINAARI. Viime enšiarkena Petroskoin šivissyšalan ruatajien ammattitajon kohottamisinstituutissa avattih alovehienväliset kurššit yhteiselällä teemalla Kakšikielisyyš leikki-ijäššä. Kašvatušta opetušprosessin järještämini toisella kielellä. Kurššiloih yhyttih šivissyšalan ruatajat, metodistit, kansalliskielillä opetušohjelmien kehittäjät, päiväkotien kašvattajat Karjalan eri piirilöistä, Leningradin, Vologdan, Tverin alovehelta.

Netälin aikana kurššilaiset šeikkaperäsesti kasitelläh kakšikielisen opetuksen erikoisuukšie ta vaihetah kokemušta. Karjalan ušeimmissä päiväkotiloissa opetetah karjalan kielä, on šemmosieki päiväkotija, kumpaset toimitah Kielipešä-menetelmän mukah, onnako erikoista Venäjän päiväkotipetušsisteemih pohjautuvua kakšikielistä opetušohjelmua ei ole toistaiseksi kehitetty.

Šentäh näijen kurššien tarkotuksena on auttua päiväkotien kašvattajie lapšien kakšikielisen kašvatuš- ta opetušprosessin järještämiseššä.

Kurššien puittehisša Helsinkin yliopiston tohtori Annikka Pasanen piti luvennon Kielien revitalisaatiošta ta uhanalaisien kielen tilantehešta. Annikka Pasanen kerto kielen revitalisaatiošta (kielen elävyyttämiseštä) nimenomah inarinsaamen kielen esimerkillä.

Vielä viime vuosišuan alušša inarinsaame oli häviemisen tilašša. Onnako nyt Inarin kunnan alovehella šillä on virallini ašema; šitä käytetäh, šillä paisah, Inarissa toimi kielipešie, kouluššaki opetuš on inarinsaamen kielellä šiitä huolimatta, jotta tämän kielen pakasijie lašetah olovan noin 350 henkie.

Tutkija on varma, jotta pienetki kielet voit elävyyttä. Karjalan kielen tilanneh on hyvin tuttu Annikka Pasašella. Hiän on ollut monta vuotta Kielipešä-projektien ammattilaisena Karjalašša. Tutkija korošti, jotta Venäjällä Kielipešä-menetelmä juurtuu vaikeemmin.

– Venäjällä on luotu hyvä lakijenluajintapohja ta še koškou kantaravahie ta niijen kielijäki, onnako käytännöššä ei kaikki lajit toimita, Pasanen paheksi.

TATJANA TORVINEN

VALENTINA ULIČ MYÖNTI ŠOUTJÄRVEN MUSEJON JOHTAJALLA NATALJA ANHIMOVALLA (VAŠ.) UŠKOLLISUUVVEŠTA POHJOSEH -MITALIN.

Staraičemma kulkie etehpäin

Kansallisuuspolitiikka: 17. šajekuuta piettih karjalaisien, vepšäläisien ta šuomelaisien etuštajien neuvošton issunto.

KSENIA VERETENNIKOVA

Karjalaisien, vepšäläisien ta šuomelaisien etuštajien neuvošton issunto johti KT:n Tervehyön ta sosiaalikehityksen ministeri Valentina Ulič.

Pivon alušša Valentina Ulič ilmotti Pohjosen, Siperin ta Kauko-Itän kantakanšojen liiton miäräykšen, kumpasen mukah Vepšän kulttuurišeuran piälikkö Zinaida Strogalščikova ta Šoutjärven musejon johtaja Natalja Anhimova šuatih Uškollisuuvvešta Pohjoseh -mitalit.

Issunnon enšimmäini esiintyjä, Kielen, kirjallisuuvven ta istorijan johtaja Irma Mullonen kerto tiijon roolista šuomelais-ugrilaisien kanšojen etnokulttuurisen potentialin kehittämisessä.

– Meijän instituutissa vuosi vuuvvelta vänehöy ruatajien miärä, kumpaset toimitah karjalan, šuomen ta vepšän alalla. Nykyjäh tätä työtä suorittau instituutin 20 ruatajua. Huolimat šiitä myö staraičemma kulkie etehpäin. Joka vuosi myö valmissamma noin kymmenen kirjua. Šen lisäksi instituutin ruatajat

OLIMPIJALAINI TULI – 2014 ŠIIRTY KARJALAH 22. ŠAJE KUUTA.

kirjutetah iče tietomateriaali, erilaisie dokumenttija ta tutkimukseš.

Instituutin johtajua oikein huolehtiu kyšymyš tietoaakatemijan toiminnan uuvvistamisesta.

– Emmä tiijä mitänä tietoaakatemijan tulevaisuuvvešta, mimmosie muutokšie tuou tämä uuvvistamini. Toivomma, jotta šuamma šäilyttä meijän akatemijan rikkahuon, huomautti Irma Mullonen.

KT:n šivissyšministerin tehtävie suorittaja Aleksandr Morozov kerto KT:n etnokulttuurisešta keškuksešta, kumpani jo

vuuvven ajan on toimin Šuomelais-ugrilaisešša koulušša.

– Vuotena 2012 Šuomelais-ugrilaisešša koulušša oli avattu etnokulttuurini keškuš, kumpasen tarkotuksena on resursien yhistämini. Oli pietty erilaisie kilpailuja muamonkielellä, mih ošallissuttih lapšet KT:n eri piirilöistä. Vuuvveksi 2014 meilä on luajittu keškukšen kehittämiskonseptijo.

Nuori Karjala -nuorisjärještön piälikkö Alina Čuburova kerto järještön 20-vuotisešta työstä, šuunitelmista ta propleemoista:

«*Olimpijakisojen tulen kantajien joukošša ei ole ni yhtä kantakanšan nuorta etuštajua.*

– Nyt meijän piäproplemana on še, jotta järještöllä ei ole omie tiloja. Entisistä tiloista Puškinkajakavulta meijät ajettih pois. Nyt kaikki järještön ainehistot, nellä tuhatta kirjua, levykokoelma on tunkettu Periodika-kuštantamon eri nurkkih. Kirjuttima ašen KT:n piämiehellä, onnako vaštaušta emmä šuanun.

Lisäksi Alina huomautti, jotta Olimpijakisojen tulen kantajien joukošša ei ole ni yhtä kantakanšan nuorta etuštajua.

Vuoroštah Valentina Ulič lisäsi, jotta tulenkantajien nimet hyväkšyttih Moskovašša, hyö niise ollah pahoilla mielin, jotta šiinä joukošša ei ole šemmosie ihmisie.

KYYKKÄPELIN KILPAILUJEN OŠALLISTUJAT. KUVA: ULJANA TIKKANEN.

Kyykkäkilpailut Koštamukšešša

Perintehet: 12. šajekuuta Koštamukšešša piettih kyykkäpelin kilpailut.

Kirkkahana šyyšpäivänä Koštamukšen urheilukentällä keräyty rahvašta, jotta oppie kyykkäpelitaitoja. Kyykkäkilpailuh ošallistu kaheksan joukkuo Koštamukšešta, Vuokkiniemeštä, Kormilahuuttorilta ta Kalevalašta. Joka joukošša oli nellä henkie.

Joukot oltih ihan erilaisie, kuin nais- ta miešjoukot, niin ni šekajoukot. Koštamukšen, Vuokkiniemen ta Kormilahuuttorin joukot ei šuatettu pelata, nämä kilpailut oltih heijän

enšimmäistä kokemušta. A Kalevalan joukko peluau kyykkä jo kolme vuotta ta on monien kilpailujen voittajana. Kalevalan ”Kyykkärit” näyettih miten pelata, kerrottih pelin šiantöjä, autettih tuomarie ta aina annettih neuvuo, još ken mitänih oli unohtan.

Kilpailun ošallistujie tervehti ta onnitteli Koštamukšen kulttuurin, tervešpuoluššukšen, urheilun ta nuorison virašton piälikkö Roman Pekkojev. Piätuomarina oli Viktor Vorobjov Kormilahuuttorilta. Jokašini joukko pela-

si yhen kerran ta šiiä tuo- marit lašettih pisteitä ta miärättih voittajie pisteijen mukah.

Voittajakši piäsi Koštamukšen joukko. Voittajajoukon jäšenet šuatih maljan, mitalit, kunnivokirjat ta 5000 rupl’ua palkinnokši.

Toisella šijalla nousi niise Koštamukšen joukko. Heilä lahjana oltih mitalit, kunnivokirjat ta 3000 rupl’ua.

Kolmannella paikalla piäsi Kalevalan joukko. Še šai mitalit, kunnivokirjat ta 2000 rupl’ua.

- Kilpailut oli kor-

kietašosešti järješetty. Niissä oli yštävällini ilmapiiiri ta šiaiki ei pettän, šanottih kilpailun ošallistujat kyykkäpelin jälkeh.

Kaikki oltih tyytyväisie ta lähettih kotih hyvällä mielin.

Kyykkäpeli tulou šuositukši yhä enemmän. Šitä pelatah jo monešša Karjalan piirissä. Toivon, jotta Koštamukšen eläjät niise tahotah pelata kyykkä ielläh ta Koštamukšešša ilmeštyy oma kuulusa kyykkäjoukko.

ULJANA TIKKANEN

Nadežda-kilpailu

KILPAILU. Tunnettu petroskoini kirjuttaja ta lehtimieš Aleksandr Valentik ehotti pityä tašavallan nuorien runoilijien enšimmäistä kilpailuo, kumpani on omissettu runoilijalla Vladimir Morozovilla.

Tämä ehotuš šai tukie KT:n kulttuuriministerijöltä, Sergei Katanandovin Karjalan lapšilla -hyvänluajintafondilta, Russki Sever -kulttuurijärještöltä. Kilpailulla annettih Nadežda-nimi.

Nadežda-kilpailu šuuntautuu nuorien kirjallisuustuotannon kehittämiseh ta tukimiseh.

Kilpailuh voijah ošallistuo 8–18-ikäset lapšet ta nuoret, kumpaset kirjutetah venäjän, karjalan, šuomen ta vepšän kielillä. Kilpailušša on kakši nominaatijuo: Enšimmäini kynätuoteh (8–13-ikäšillä), Runotoiveh (14–18 ikäšillä). Niijen lisäksi on te- maattini nominaatijuo Karjala on miun kotimua (mollomilla ikäryhmillä).

Kilpailuh ošallistujien runot voijah olla meijän alovehen istorijašta, nähtävyykšistä, kylistä, kaupunkiloista, ihmisistä, koulušta, yštävistä, pereheštä. Šen lisäksi lapšet voijah kertuo omašta huavehešta, harraššukšista ta enšimmäiseštä rakkahuošta.

Runoja kilpailuh-merkillä voipi lähettyä Tašavallan lapšien ta nuorison kirjašton dubr@library.karelia.ru -šähköpoštilla tai kirjašton adressih (185035, Petroskoi, Leninin prospekti, 1).

Kilpailu jatkuu 1. pimiekuuta 2013 – 1. šulakuuta 2014. Kilpailun tulokset ilmoitetah enši vuuvven oraškuun lopusšša.

Lisyä tietuo: mincultrk.ru -nettišivuilta taikka telefonissa (8142) 78-32-29.

VALERI SIDORKIN

» HUOMIJO!

Poštukartočku kuldazele

Työnnä omale kullale poštukartočku karjalan kielel

On luajituttetu uvvet poštukartočkat karjalakse. Niidy on kaksi luaduo. Enzimäzen teemannu on suvaičus. Omale mielespiettäväle, hos kuduannu pruažniekannu, voit työndiä se. Toine on Uvvekse vuottu da Rastavakse. Uuzien poštukartočkoin taidoilijannu, kui endiziengi, on Anastasija Trifanova.

Tämän ližäkse on azuttu magniettu karjalan kielel, kudamas toivotah Leiby-suolue syöjile! Magnietan kuvan sežo piirusti Anastasija Trifanova.

Ostua poštukartočkoi da magniettoi voibi ”Oman Muan” toimitukses. Toimitukses myödävänni vie on endisty poštukartočkua roindupäiväkse, Uvvekse vuottu da Rastavakse. Poštukartočkat roindupäiväkse on luajittu erikseh livgiläzile da vienäläzile, dostalit kai ollah livvikse.

Poštukartočku karjalan kielel on hyvä lahju omile, dovarišoile da tuttavile, kelle karjalan kiele on oma.

→ Adressi: Titovan piha, 3. Pertit 102, 109.

→ Ližiä telefonas 78 05 10; 8 921 226 86 96

VALENTINA MIRONOVA

» ŠILMÄNLIPAHUŠ

20. ŠAJEJUUTA PETROSKOIN JUNOST'-STADIONILLA PIETTIH KYYKKÄKILPAILUT. PAHAH ŠIÄH TA LUMEH KAČČOMATTA KILPAILUJEN JÄRJEŠTÄJÄT, KARJALAN RAHVAHAN LIITON JÄŠENET, EI RUVETTU ŠIIRTÄMÄH KYYKKÄKILPAILUJEN PÄIVYÄ TOISEH. JIÄKELIN TAKIE SEGEŽAN TA AUNUKŠEN JOUKOT EI VOITU TULLA KILPAILUH. VOITOŠTA KILPAILTIH KONTUPOHJAN, PRIÄŽÄN PIIRIN VIELJÄRVEN KYLÄN TA PETROSKOIN KARJALAN RAHVAHAN LIITON JÄŠENIEN JOUKOT. KYYKKÄKILPAILUN TULOKŠIEN MUKAH VOITTI VIELJÄRVEN JOUKKO.

KYYKKÄKILPAILUJEN OŠALLISTUJA – KONTUPOHJAN JOUKKO. KUVA: OLGA SMOTROVA.

Karjalan kielen kakši mu

Yhtehini lehti: Vuuvvešta 2014 Vienan Karjala- ta Oma Mua -lehet yhissetäh.

Pakkaiskuušta 2014 alkuun joka netäli rupieu ilmeštymäh yhtehini 12-šivuni Oma Mua -lehti. Kyšymmä meijän lukijien ta kirjuttajien mielie yhtehiseštä leheštä: tulouko yhistämiseštä hyötyö, mimmoni pitäis olla yhtehini lehti. Yhtehini lehti -rubrikissa rupiemma painamah teijän kirjutukse.

RAISA REMŠUJEVA,
Vienan Karjala -lehen
enšimmäini piätoimittaja:

- Vuuvvešta 1990 meilä jo oli yhissetty Oma mua -lehti. Aluštä šiinä oltih vepšäläisetki. Šiitä vepšäläiset erottih, šyntä heijän Kodima. Myö vienalaiset niise esittimä toivomukseš suaha oma lehti. Olima mielissänä, konša tämä toivo täytyt ta vuotena 1999 ilmešty Vienan Karjala. Miušta še oli hyvä.

Vaikka vierekkäh ruatuas's'a kohta aloin malttua livviläise, opaššuin ičeki pakajamah livviksi tai käytin šitä, kun lienöy tarvis ollun. Livvi on kaunis ta kepiešti runoiksi taipuvaini. No kielet meilä kellänä ei mänty šekasin. Šentäh kun ne on pitälti eletty ta kehitytty melko erimoisiksi: on šanašto- ta šanamuotoeroja, virkkehien rakenteheššä kait vähemmän.

Kun ken šielä hautonou ajatušta yhistyä kielet, miun mieleštä še on tyhijä toimie. Eipähän mitkänä venäjänšukuset kielet jälälä ole yhisštytty. Ta ajattelkua, kuin suuri armeija kieliniekkoja šiihi pitäis olla ta vielä joukko olomašša olijan identiteetin murtajie! A mänepäš lövyä!

Ois pitän herrojen hoti

kyšyö lukijien mieltä. Mitäpä nyt? Kačomma, mitä täštä tulou. Kuitenki ilmain omakielistä šanankantajua čuhku miän periy. Lehti on tarvis kuin valo joka pirtissä.

Positiivisenä merkkinä puoleštani on vanhojen tuttavien viestit.

VALENTINA KARAKINA,
karjalan kielen tietäjä,
Šanaštokomiisin jäsen:

- "Min päivän elät, šen kummua kuulet," - näin šanois vanha karjalaini, konša hänen korvua koškis minih outo ta uuši viesti. Näin šei nykyjä. Näin šei miän aikah. Niät ta kuulet kaikenmoista. Toičči ihaššut, toičči pöläššyt, a erähičči ihmettelet ta ajattelet, jotta kenen piäh tämä on pällähän, miksi piti tämä olla näin ta mih še vetäy ta loppuu.

Tämmösih ajatukseš toi ainaki milma tämä piätöš, jotta jo enši vuuvvešta yhissetäh kakši karjalankielistä lehtie "Vienan Karjala" ta "Oma Mua". Niitä huhuja on ollun enneinki, vain aina on löytyn ihmisie, kumpaset on eššetty tämmöistä piätöštä. Nyt še on jo piätetty ta tämä pakina ta käsittely alkuun vašta šen jälkeh. Piättäjät piätettih, ken tietäy kuin suurella vaivalla šuatih tämmöni piätöš aikah, a myö karjalaiset lukijat käymmä nyt šiih jälkilöylyh. En tiijä kannattaisko paissaki ta kirjuttua täštä kun jo on kaikki valmis, ei muuta kun ota vain vaštah. Nyt mie ainaki olen vaštaranan kiisikinä, vain kuiteinki olen šitä mieltä ta šanallani seison, jotta ei ois pitän tätä ruatua. Tiälä piäkaupunkissa piättäjien mieleštä, moniko-

han tuo heistä lukonou niitä miän lehtijä, še piätöš on šemmoni etövä, yhistäy meitä karjalaisia ta šen lehen ulkonäkö tulou šitä nykyai-kaista painoštuytie. Še tulou nyt pakšu ta mukava piältä päin, šitä ruvetah painamah joka netäli. Ois luvettavua! A tullouko šillä uuvvella kummalla lukijua?

Kaikenmoisie kuprahukse ta mykrän muokkie on nähyn miän kieli: šitä on opaššettu ta kielletty, kirjutettu eri tapoih ta kymmeniksi vuosiksi puyhitty pois käytöštä. Meitä Vuokkiniemen kouluššäki opaštujie aikoinah kiellettih koulušša pakajamašta omalla kielellä, vain šillä kiušalla myö kaikin šilloin pakasima ta ikänä olemma paissun šitä kaunistakieltä. Šiitä jo meijän jälkeh rahvaš alko venäläistyö pakolla ta nyt kylissäki ei joka talošša šuateta enämpi paissa. Šuurin ošin tämä koškou nuorempua polvikuntua. Vanhempi polvikunta ta keški-ikäset kyllä paissah. Juuri heijän šuušša kieli vielä šäilyy šemmosena kaunehena, mehövänä ta merkittäväänä karjalaisen ihmisen pohasvuona. En yhtänä täššä kirjutukseššani alissa yhtä murrehta ta korošša toista. Myö kaikin olemma karjalaista kanšu. Ratijošta kuulemma karjalankielisie lähetykšie ta uutisie molommilla murtehilla, televisiuri pakajau kielellä moničči päiväššä, teaterissa kačomma näytelmie šamoin niin tai näin. Vain še luvettava puoli, še lehti! Rahvaš opaštu ta alko lukie lehtijä šillä kielellä mi on hänen oma, millä hiän pakajau ta šuattau šanuo

MONET KARJALAISET MALTETAH KARJALAN KIELEN KAHTA MURREHTA. KUVA: MAIKKI SPITSINA.

« **Issumma yheššä veneheššä ta piäššemmäkö rantah – riippuu vain meistä ta miän yhtehisistä meininkilöistä ta ruatoloista.**

iloh tai ikäväh, mih häntä on lapšena taivutettu, mitä paissah hänen kyläššä. Nyt šen šamasen lukijan pitäis ruveta šuamah šitä komieta pakšuo yhtehistä lehtie, kun tilannou šen äijyä korkiemalla hinnalla, ta enšin eččie šieltä omua armašta luvettavua ta šiitä mitä kehannou ta šuattanou ta vielä ymmärtänöy. Vain pitänöykö nyt ruveta ajattelomah niin, jotta kun olet rahat makšan, ni kakši valtua vasikalla: luveta taikka ole lukomatta.

Aika tavaran kaupiččou. Pitänöykö puoleh tämä vanha šanontahini? Kaupinnou-

ko nyt ne lehet aika ta piätäjien viisaš ajatuš ta piätöš. Ruvennouko nyt lukija vuotamah lehtie luvettavakšeh vain iče lehti hyvyä parašta luvaten alkuun eččie ta muanitella lukijua. Aika näyttäy. Päivyä kiitetäh illalla.

IVAN SAVIN, Karjalan Rahvahan Liiton jäsen:

- Suuri suavutus oli konzu vuvennu 1990 saimmo lugiettavakse oman lehten da hyvä nimel "Oma Mua" -omal karjalan kielel.

Sit kelleliene pidi eroitua livgiläzet da vienankarjalazet. Mikse?

Ei ole meil midä jagamistu - yksi mua meijän Karjalalu, da karjalazien luguvozi vuodeh vai vähenöy.

Olihäi enzi vuodizis Oma Mua -lehtis kirjutuksii mollembil murdehil, oligi tve tinkarjalazien kirjutuksii, ga midäbo sil oli pahua.

Jo allus algajen pideli hommata yhtehine karjalan kirjukieli.

Minä mollembii murdehii mielihyvä luveta dai ellendän.

Ei sua vuotella ni yhty

päivyä, kai väit pidäy panna yhtehizen karjalan kielen kirjukielen kehittämizeh. Agu ruvenemmo vönyttämähes 10 vuodeh - kellebo se kieli rubieu pidämäh: jälgimäzien luguloin mugah sih aigah roihgo eräs-toine karjalaine?

Jo piäle 20 vuven myö pyrgimmökseh karjalan kielen valdivollizeh stuatusah. A hallitukse meile sanotah: mittuine kieli pidäy teile, gu teil on kolme eri murrehtu? Sih meile ei ole midä vastata.

Minä suurel himol vuotan Karjalazien VII kerähmön uven nevvoston nygyaigastu toimindua - pien nad'oužua, gu uuzien vallittuloin ruado piäzöy parembih tuloksih da loppujen lopukse karjalan kieli suau omal mual pädevän paikan da stuatusan.

Ainos pagizemmo den goin vähyös - uven nimen keksimine da vie ližäkse konkursu - pidäygo sih mennittä vähäzii varoi?

Minun mieles ei pie ni midä vaihtella, ihan hyvä on jättä allus pandu nimi - "Oma Mua". Pidäy vai pa-

OMA LEHTI AINA ON MATAŠŠA. KUVA: OLGA SMOTROVA.

Murrehta yhteh

« *Lehti on tarvis kuin valo joka pirtissä.*

« *En yhtänä tässä kirjutukseššani alissa yhtä murrehta ta korošša toista. Myö kaikin olemma karjalaista kanšua.*

rendua, luadie uuzii rubriekoi da jagua "Omua Muadu" leviembäle mierole.

Rekluamugi olis mieleh, gu vai se tuos hyödy oma-le muale, toimituksele, julguamole, yhtevyTTY rajan tagazien heimolazien kel.

Hindah näh. En ole bohatu, ei ni ylen köyhy. Ga roikkah hos mi hindu, kallembua omua kiely ei ole nimidä, tiluan yksikai yhtehizen gazietah. Dai duumaičen, ken suvaiččou omua muadu, kui sidä suvaittih Vladimir Brendojev, Juakko Rugojev da toizet kuulužat ristikanzat, net tilatah "Oman Muan". Minun mieles on vie äijy tozi karjalastu kel oma kieli ei ole vai tyhjä pagin.

Ozua da lykkyy toivotan tuliele yhtehizele gazietale "Oma Mua" da "Vienan Karjala".

OL'GA KARLOVA, Petroskoin valtijonyliopiston karja-

lan kielen opaštaja, dosentti:

– Pakinat nykyjäh ollah vaikeet. Kaikin myö olemma ta elämmä stressin puolella. Meitä tämän tästäh valtuau šemmoni šuuren šuuri huoleššuttava tunto: kieli katou, perintehellini kulttuuriympäristö hajuou, yhteyvet kanta-tuattojen elokšentapoih ta šuavutukših on häviemiseläh. Ka myö emmä tah-tois antua periksi, täyvel-lä šytämellä kuot't'elemma pisyy jaloillana. Himottais uškuo, jotta kieli šäilyy ta šäilyy šemmosena, mim-mosena myö šen olemma šuanun omilta ämmölöiltäh ta ukkoloiltah.

Ka kieli muuttuu, šen mukah muuttuu šen tilaki. Pitäy šuattua ottua vaštah uuvissukšetki. Issumma kotamma yheššä veneheššä ta piäššemmäkö rantah, vain šeiluammako šuurilla vesillä tuulen kantamua,

vain uppuomako pohjan helvettih, – riippuu vain meistä ta miän yhtehisistä meininkilöistä ta ruatoloista. Vain kuin miun vienankarjalaisena ollešša himotais šanuo, jotta eri murtehet – eri lehet, en šano nyt näin. Miän on oltava yheššä, mieli piäššä etehpäin. Lehen nimeštä. En olis OMA MUA -nimitykšen puolella, šentäh kun še heti tuopi mieleh livvinkielisen lehen. Ta vienankarjalaisilla, ket eletäh kyläššä, pitäy olla oma paikallini karjalankielini lehtini vienan murtehella. Ei ole jänyn monta kylä, ka kaikki ne ollah loittona Petroskoista ta toičči kylän huolet ta ilot ollah ihan toisenmoiset, mitä šuau tiijuštua miän piäkaupunkin nyky-lehtijä lukien. Niistä vois kirjuttua šemmoni entisen Vienan Viesti moini lehti. A piäkaupunkišeuvoilla voit toimie ni yhtehini lehti.

ALINA ČUBUROVA, "Nuoren Karjalan" piälikkö:

– Nuori Karjala -järještön jäšenet ei olla vaštah "Vienan Karjalan" ta "Oman Muan" yhtistämistä. Meijän liiton enimmä rahvaš ollah Petroskoin valtijonyliopiston Itämerenšuoimelaisien kielien ta kulttuurin tietokunnan piäštökkähät. Še, tietyty, šelittäy, jotta monet heistä šuatetah lukie ta ymmäretäh karjalan kielen eri murtehilla kirjutettuu.

Meijän järještön jäšenet piettih pakinua karja-

lankielisien lehtien yhtistämisestä. Kaikilla meilä on luja kanta: ei ole "kuori" piälimmäini, vai "šisältö"! Kaikista tärkein on keritä pelaštua meijän karjalan kieli. Ei livvin taikka vienankarjalan murtehet erikseh, vain karjalan kieli kokonah!

Vähä on jänyn karjalakši pakasijie, monet heistä ollah jo yli 50 vuuvven ikäset. Kun ruvennemma nykyjäh jakamah šitä, min vielä voisima pelaštua, mitäpä šiitä jiiy nuorilla, jälkipolvilla? Min kera ta min hyväkši meilä lähitulevaisuuvvešša tulou ruatua?!

Mie luven molompie lehtijä. Še, jotta "Omašša Muašša" ta "Vienan Karjalašša" on šamanmoisie kirjutukšie milma, lukijua, ei miellytä.

OL'GA OGNEVA, Karjalan TV:n ta radijotoimitukšen ruataja, Šanaštokomisin jäšen:

– Olen sidä miely, ga karjalazil pidäy olla yhtehine lehti, kui oligi ihan allus, 1990 vuuvvel, konzu ruvettih luadimah Oma Mua -lehtie. Kahteskymmenes vuoves on kazvanuh uuzi polvi lugijua, hos heidy ei olegi ylen äijjä, ket yhtenytyi hyvin lugietah hos mittumaltahto murdehel.

Lehtie ruvetah lugemah, ku kirjutukset oldaneh intesnoit.

Karjalazil pidäs puaksumbah sanuo, midä yhtehisty on eri kohtis eläji, eri

murdehij pagizijoil karjalazil, myö vai yhty tottu sanommo, ku eruommo toine toizes äijäl. Nygöi on tyhjä dielo kiistiä, kenen kieli on parempi, pidäs oppie lähes-työ toine tostu, onhäi karjalastu jiiennyh vai pikoi näp-pine täl ilmal.

Yhtehine lehti keriiy yhteh rahvahan. Dai voibi ielleh kehittä karjalan kirju-kiely, se on harpavus yhtehizeh karjalan kirjukielehgi. Murdehien säilyttämizekse voibi luadie eri rubriekku, da panna sinne kirjutuksii eri murdehil.

Minä olen yhtehizen lehten puoles.

SULO PÄÄTALO, Oulu:

– Luven Vienan Karjala -lehtie šiännöllisešti. Šamoin tein šilloinki, kun še oli Oma Mua -lehti. Täššä viimeseššä numerošša luvin kirjutukšen lehtien yhistämiseštä.

Mie ajattelen, jotta kylä jatkan tiluamista, šentäh kun olen karjalaini. Olen šyntyn Vienašša Uhtuon Jyvyälähešša ta miun ämmö šano, jotta olemma Könilän jälkiläisie (šiiš Kenievie).

Virallisešti mie olen šuomelaini, šentäh kun tuatto oli šuomelaini, tiäl-tä Oulušta, onnako pien iččieni karjalaisena muamon kanšalaisuuvven mukah ta tavatki miula ollah karjalaiset. Aina olen ol-lun šitä mieltä, jotta meilä karjalaisilla pitäy olla yhtehini kieli, šiih vain pitäy pyrkie, eikä ajatella, jot-

ta šiih tarviččou äijä aikua. Olen elän Petroskoissa yli 40 vuotta. Kešällä kävimä aina Porajärven kyläššä. Šen kylän eläjäät paistih kaikilla karjalan murtehilla (varšinaiskarjala, livvi, lyydi). Oli yksi pereh, missä paistih vepšän kieltä. Muis-san, jotta hyvin tulima toimeh, vaikka toičči šanottih, jotta šie Šulo pakajat šuomekši. Miun mieleštä yhtehisen lehen nimi olis hyvä Oma Mua.

TATJANA SEMEČKINA, Kalevala:

– Lehen yhistämini ilmeisešti on vältämätöin asie. Toivon, jotta myö, lukijat šuamma šiitä vain yhtä hyötyö, vet nyt lehti rupieu ilmeštymäh rikenempäh, kerran netälissä. Onnako on ylen suali, jotta lehen nimeštä katou Karjala-šana. Oma Mua -nimi mieleštäni ei heijašša juuri meijän Karjalan omaperäisyyttä. Parempi olis kekšie šiillä esimerkiksi Karjalan šana-taikka Karjalan elämä -nimen. Šelitän mintäh: ei niin ammuin kačoin Kulttuuri-kanavalla dokumenttielokuvan vepšäläisistä. Šiinä alateksissä oli kirjutettu: Šoutjärven kylä, länisrannan piiri, Petroskoin aloveh! Kuvitelkua vain! Mie ihan ällissyin, vähä jotta karjalaisilta aikoinah otettih mahollisuus paissa omalla kielellä, niin nyt vielä Karjalan tašavallašta tahotah luatie Petroskoin aloveh.

Vapua-aika

» RAHVAHAN VIISAHUŠ

Ken aikaseh noušou – šillä Jumala antau,
a ken pitälti makuau – šiltä viimesen ottau.

KARJALAINI ŠANANPOLVI

» ANONSSI

FILARMONIJAN YLÄAULA. SOLOVETSKIN RUNOELMA.

31.10. ŠUATEN Mihail Skripkinin (Petroskoi) valokuvien näyttely.
ENŠIARKI – PYHÄPÄIVÄ

10.00 – 18.00

→ Adressi: Kirovinkatu, 12
→ Telefoni: 76-97-06

KIŽIN NÄYTTELYŠALI. MIUN MUAJILMA.

31.10. ŠUATEN Kuvataiteilija Svetlana Schröderin (Šaksa) piirušukšien näyttely. Esillä Kižijä ta Karjalua.
ENŠIARKI – PYHÄPÄIVÄ

10.00 – 18.00

→ Adressi: Kirovin aukio, 10a
→ Telefoni: 78-35-43

KARJALAN KANŠALLINI MUSEJO. ASIENA OLI MYÖŠ LYIJYKYNÄ.

1.11. ŠUATEN Karjalan rintamalla taistelujen taiteilijien töijen näyttely. Esillä yli 40 piiruššušta vuosilta 1942–1944, aseita ta šota-ajan esinehie.
TOINIARKI – PYHÄPÄIVÄ

10.00 – 17.30

→ Adressi: Leninin aukio, 1
→ Telefoni: 76-94-79

KARJALAN TAITEHMUSEJO. TERVEH ŠIELU TERVEHEŠŠÄ RUUMEHEŠŠÄ.

10.11. ŠUATEN Sočin olympijalaisilla ta Karjalan urheilun istorijalla omisettu, yheššä Karjalan arhiivan kera kerätty näyttely ta tapahtumašarja.
TOINIARKI – PYHÄPÄIVÄ

10.00 – 18.00

→ Adressi: Karl Marxin katu, 8
→ Telefoni: 78-37-13

KIŽIN NÄYTTELYKEŠKÜŠ. PRIÄŽÄN KARJALAIŠEN PERINNEHTAITEH.

15.12. ŠUATEN Esillä Priäžän piirin perinteellise kuvonnaisie, puuesinehie, rakennukšien arhitektuurisie elementtija ta ornamenttija.
ENŠIARKI – PYHÄPÄIVÄ

10.00 – 18.00

→ Adressi: Fedosovankatu, 19
→ Telefoni: 77-51-16

KIŽIN NÄYTTELYŠALI. RAKAŠ VALAMO.

22.12. ŠUATEN Esillä tauluja ta taitehkäsitöitä, kumpaset kerrotah Valamon šuaristošta ta manasterista.
ENŠIARKI – PYHÄPÄIVÄ

10.00 – 18.00

→ Adressi: Kirovin aukio, 10a
→ Telefoni: 78-35-43

HARJOTTELU KUNTOLIHKUNNAN JOUKOŠŠA. KUVA OTETTU GOV.KARELIA.RU -NETTIŠIVUILTA.

Tervehen elämän tavat

Tervehyš: Aktiivisen pitkäikäisyyven koulu avattih Petroskoissa.

MARIJA KIRILLOVA

Petroskoissa ihmisen sosiaalipalvelukšen Istoki-kešukšen pohjalla alko ruatua Aktiivisen pitkäikäisyyven koulu. Še on kompleksini kuntoutušohjelma korkiekäsillä ihmisillä.

Ohjelmašša on luventoja niijen teemojen mukah, kumpaset ollah aktualisie ikäihmisillä: tervehellini ruoka, ruumihillini aktiivisuus, naisen tervehyš, šokeritauvin

ta osteoporoosin eistämini. Šen lisäksi koulušša pietäh harjottelujua kuntoliikunnan joukošša ta ”tanššija stuulalla” (skandinaavini Sitti-dance-kuntoteknologija).

Yli 45 ikäihmistä jo ošallistuttih Aktiivisen pitkäikäisyyven koulu -ohjelmah. Enšimmäiset luvennot oli omisettu ruumihillisen aktiivisuuvven roolilla eläkeläisien elämäššä. Tunnin vetäjänä oli KT:n lääkeprofilaktikan kešukšen kunto-

liikunnan lääkäri Nadežda Prostokišina. Uušien tietojen lisäksi kuuntelijilla annettih neuvoja ta esitettih harjottelujua. Šamoin jokahini šai tietolehtisie aihien mukah.

Šamana päivänä alettih ni harjottelut kuntoliikunnan joukošša. Kiinnostunehie oli niin äijän, jotta oli päätetty avata vielä toini joukko. Sitti-dance-ohjelman harjottelujua jo piettih Istokivetäjänä oli KT:n lääkeprofilaktikan kešukšen kunto-

misillä. Tänä vuotena harjottelujen vetäjänä on Petroskoin poliklinikan nro 1 terveykšenhoitaja Anna Skotti, kumpani opaštu Sitti-dance-kuntoteknologijah Norjašša.

Aktiivisen pitkäikäisyyven koulu -projekti toteutuu Tapuamispaikka: dialogi -hyvänluajintaohjelman puittehisia, kumpani šuau Šakšan valtjollisen Muis-ti, vaštuu ta tulovaisuus -šiatijön tukie.

Netälän päivä	Petroskoi		Kemi		Kalevala		Koštamuš		Louhi		Mujejärvi	
	YÖ	PÄIVÄ	YÖ	PÄIVÄ	YÖ	PÄIVÄ	YÖ	PÄIVÄ	YÖ	PÄIVÄ	YÖ	PÄIVÄ
NE 24 ¹⁰	☁ +4	☁ +8	☁ +3	☁ +6	☁ +5	☁ +8	☁ +5	☁ +7	☁ +7	☁ +7	☁ +7	☁ +9
PI 25 ¹⁰	☁ +8	☁ +7	☁ +6	☁ +4	☁ +7	☁ +4	☁ +6	☁ +3	☁ -5	☁ +1	☁ 0	☁ +6
ŠU 26 ¹⁰	☁ +6	☁ +5	☁ 0	☁ +1	☁ -3	☁ 0	☁ -2	☁ +1	☁ 0	☁ +2	☁ +2	☁ +3
PY 27 ¹⁰	☁ +6	☁ +8	☁ +2	☁ +3	☁ +2	☁ +4	☁ +2	☁ +4	☁ -1	☁ +1	☁ 0	☁ +3
EN 28 ¹⁰	☁ +4	☁ +5	☁ +3	☁ +3	☁ +2	☁ +3	☁ +1	☁ +2	☁ -1	☁ 0	☁ -1	☁ +1
TO 29 ¹⁰	☁ +5	☁ +7	☁ +2	☁ +5	☁ +1	☁ +5	☁ +1	☁ +5	☁ 0	☁ +2	☁ +3	☁ +2
SE 30 ¹⁰	☁ +7	☁ +7	☁ +6	☁ +6	☁ +5	☁ +6	☁ +4	☁ +5	☁ 0	☁ +2	☁ +2	☁ +4

» ANEKDOTTI

- Kaikkie enemmän mie varajan pimeyttä ta hammašliäkärjä...
- No, jotta varajat hammašliäkärjä, še on šelvä...
Ka mintäh pimeyttä?
- Ka voitko šie kuvitella, kuin äijän hammašliäkärjie on pimeššä?!

YHTEISKUNTAPOLIITTINI LEHTI, KUMPA NI
ILMEŠTYY KARJALAN KIELEN VIENANKARJALAN
MURTEHELLE

Vienan Karjala

Karjalan rahvahan lehti on perušsettu 28. talvikuuta 1999.
Lehen on rekisteröiny Venäjän Federatijon Kirjapainoalan komitietta, rekisterinumeru «3»-0186

PERUŠTAJAT:
Karjalan tašavallan lakijenhväkšymiskouš,
Karjalan tašavallan hallituš,
Karjalan Rahvahan Liitto,
Valtjollini byžettäilaitoš
”Periodika”-kuštantamo

Piätoimittaja Olga MELENTJEVA

TOIMITUKŠEN OŠOITEH:

Titovinkatu 3, 185035 Petroskoi, Karjalan tašavalta
Tel: (8 142) 78 29 32; faksi: (8 142) 78 36 29
e-mail: vienankarjala@mail.ru; vienan@sampo.ru
<http://vienan.rkperiodika.ru>

Julkaisija:

Valtjollini byžettäilaitoš
«Periodika»-kuštantamo

Painettu Verso-kirjapainošša:
185031, Petroskoi, Varkaukššen rantakatu, 1a

№ 20 (372) 23.10.2013
Allakirjutettu painettavaksi 22.10.2013
klo 12.00

→ Indeksi 84593
→ Painoš 700
→ Tilauš 1005
→ Hintä 15.00 rpl

Opaššušvuuvvet Kalevalan koulušša

155 vuotta on jatkun Kalevalan kešikoulun elämäntie. On vaikié šanu, kuin monta henkie on piättän tämän koulun, no voit uškuo, jotta koulu on antan varmat tiijot, on opaštan kunnivoittamah šynnyinmuata, on opaštan elämäh, voitamah, vaikeissa jutuissa ottamah ošua. Miän koulun istorija on jättän äijän šankarillisie šivuja šukupolvilla. Vaikeukšie kyllä on ollut aina – ainahan ihmini on ne voittanki.

Mie aloin opaštuo Kalevalan kešikoulušša vuuvvešta 1947 (šilloin še oli Uhtuon koulu), ta lopetin 10 luokua 1953 vuotena. Ne kuušii vuotta mäntih kuin yksi päivä. Ankarien šotavuosien jälkeh opaššuš koulušša näytti starinalta. Lapšienkojin kašvatit šuatih vuattiet ta jalačit, jokahisella laukušša oltih oppikirjat, kynät ta vihkot. Šilloin Uhtuon koulušša oli šuomen- ta venäjänkielise luokkie. Miut miäritih šuomenkieliseh luokkah. Kaikki tunnit piettih šuomen kielellä. Venäjäksi paistih vain venäjän kielen tunnilla. Luokat oltih melko šuuret (30 ta yli 30 lašta). Šamašša luokašša toičči oli monta erikäistä oppilašta, esimerkiksi 12-, 13-, 15-vuotise, šillä kun moni šovan aikana ei piäššyn kouluh.

Meilä luokankašvatatajana viijennellä luokalla oli Natalja Osipovna Borzenkova, oikein hyväšuuntani, šuutkikaš ihmini. Hiän opašti šuomen kielä ta luokuo. Joka lukutunnilla hiän kerto meilä runonlajajista, luki heijän runoja. Koko Kalevala-eepossan myö lukima tuntuloilla. Opaštaja halusi jotta myö opaštuisima šujuvašti lukomah ta tietäšimä hyvin eepossan šisällön ta šankarit. Venäjän kielä opašti Olga Pavlovna Jelinejeva. Miušta oikein mukavat oltih Ivan Stepanovič Haurisen tunnit. Hiän opašti istorijua, muantietuo ta 7. luokalla Neuvoštoliiton Peruštulaškie. Istorijalliset tapahtumat hiän niin napputeli päih, jotta ne pisyttih muississa nykypäivih šuate. Hiän pakasi harvaseh, oli aina rauhallini, ei koššana korottan iäntä.

Pavel Ivanovič Petrov meilä pänttäsi päih fysiikan vaikeita šiaitöjä. Enklannin kielen opettaja oli Jekaterina Viktorovna Lampinen ihan kymmenenteh luokkah šuate. Kašviopin opet-

TYNE RUGOJEVA (ISTUU, OIK.) KALEVALAN KOULUN JUHLAŠŠA, KUNNE KERÄVYTTIH OPAŠTAJAT-VETERAANIT TA PIÄŠTÖKKÄHÄT. KUVA OTETTU VK.COM/CLUBS2441559-NETTIŠIVUILTA.

« Šiitä ajašta on männyn jo monie kymmenie vuosie, on harvettu šen ajan piäštökkähien rivit.

taja Marija Osipovna Uljanova niisi opašti kymmenenteh luokkah šuate vain kašviopin vaihto anatomijah ta hiimijah. Matematiikan opettaja Iida Ivanovna Tietäjäinen ei šuanun šuurie šuavutukšie milma opaštuaš's'a, šillä mie olin melko pöljä matematiikašša. Hiän miula šilmät ummešša pani kolmosie. Hyvie arvošanoja mie rupesin šuamah vašta kun matematiikkua tuli opaštamah Laitinen Arne Davidovič. Hyvin mielin juoksima aina Nikolai Pavlovič Barantsevin urheilutuntuloilla. Vaikka ei ollut voimistelupukua eikä vaštua vie jälkinehie, myö hänen tuntuloilla hypelimä šukkasillah. Još myö emmä šuattan mitä luatie, hiän laški leikkie ta hoputteli meitä "Rohkiemmašti, työhän oletta nuoret ta kepiet." Näky, jotta hiän tykkäsi ruavoštah, aina oli lapšien šeurašša. Kaikki urheilu-

1. 2. I RIVI: OPAŠTAJAT I. KALININA (VAŠ.), I. PETROV, U. KONKKA, J. KALLIO, A. IVANOVA. II RIVI: A. RAGUJEVA (VAŠ.), H. KORŠUNOVA (MALIKINA), T. SAMOILOVA (VASARA), R. IGNATJEVA, J. GROMOVA (RUGOJEVA), K. SIN'UHOVA, L. SUBBOTOVA (VASARA). VUOSI 1951, 9. LUOKKA. KUVA TYNE RUGOJEVAN ARHIIVAŠTA.

välinehet oltih kunnošša ta paikallah. Hiän rikeneh järješti hiihtokilpailuja, keräsi niih äijän koululaisie. Aikuhisetki aina otettih niih ošua.

Luokankašvatatajana kahekšannešta kymmenenteh luokkah šuate oli Konkka Unelma Sem'onovna – vuolietukkani, hoikka, kaunis naini. Ulkonäkö kaikičči moittietomašša kunnošša: vaikka talvella luokašša olkah hoš kuin kylmä, hänellä aina oli yksi tumma puku piällä ta šen alla val-

kie šulkkupešero, jalašša muššat korkiekantaset stupnit. Unelma Konkka šuatto miät varmaa tietä myöte rikkahan ta kaunehen venäjän kirjallisuuvven muajilmah. Kerhošša tuntien jälkeh myö pitimä šeloššukšie šiitä, mimmosie lisätietoja kerkisimä šuaha niih teemoih, mitä olemma oppin tuntuloilla. Monet meistä otettih esimerkkie Unelma Sem'onovnašta ta lähettih opaštumah opaštajiksi.

Muantietuo ta astronomijua opašti Kalinina (Pirho-

nen) Irina Matvejevna. Hiän oli vašta lopettan Leningradissa Gertsenilla nimitettyn instituutin ta hänen piti opaštua luokkie venäjän ta šuomen kielellä. Miušta tuntu, jotta še oli melko vaikié.

Šuomen klassillista kirjallisuutta ta Karjalan tašavallan kirjailijien teokšie myö oppima Kallio Jegor Petrovičnin kera. Myö šaima tietyä, ket ne oltih Jukolan vellekšet, miksi piti niin loitoš käyvä tulitikkuja lainuamašša. Koulun johtajina šiuh aikah oltih Prohorov

« Miän koulun istorija on jättän äijän šankarillisie šivuja šukupolvilla.

Jakov Danilovič ta hänen jälkeh Petrov Ivan Aleksejevič. Molommat vuativaiset, hyväntahtoiset ihmiset.

Šiitä ajašta on männyn jo monie kymmenie vuosie, on harvettu šen ajan piäštökkähien rivit, no muistih on jätty vain hyvät asiet ta tapahtumat: koulujuhlat, kaikenmoiset talkoot, kilpailut, mih otettih ošua opaštajat ta i oppilajah.

Tänä vuotena 5. šajekuuta Kalevalan koulu juhli 155-vuotispäiväh. Juhla oli järješetty hyvin. Šuuret passipot järještäjillä. Oli mukava šeurata miän koulun pitkyä ta vaikieta taivalta, muissella niitä, ket ei ole oltu välinpitämättöminä koulun elämäh.

Kiitoš nykypäivien opettajilla šyvämellisestä kohtelevaisuuvvešta, jotta hyö muissetah ta kunnivoitetah meitä vanhoja opettajie ta ruatajia.

TYNE RUGOJEVA

Tortilla-ämmön viisahukse

Terveh, lapšet!

Tiijättäkö työ, jotta šajekuun viimesenä yönä monissa maissa pruasnuijah Halloween-juhluu? Še on Kaikkien pyhien päivän uatto. Pruasniekka tuli kelttien kulttuurista, ennen 31. šajekuuta keltit juhliittih talven alkuo. Halloween-päivänä lapšet šuoriuvutah hirvittävih pukuloih, huuhelnikkoina käyväh nuapuritaloih ta kyšytäh makijaisie. Šuuri kurpičča tyhjenetäh šiämeštä päin, šen kuorešša leikatah šilmät ta šuu ta pannah šiämeš kynttilä. Kurpičča ašetetah ikkunalla, jotta põläštyä pahoja henkijä.

» LAPŠEN ŠUUŠTA

Našto kyšyy eläintarhašša:

- Ukko, montako šormie on apinalla?
- Ka tottaš 20!
- Ohoh, kuin äijän! A montako jaloissa?

Katti šoi yhen kappalehen torttuo ota kyšyy vielä. Muamo kyšyy:

- Eikö šiula rupie vaččua kivistämäh?
- Ei rupie! Miula jo šitä kivistäy!

Pekka šanou:

- Pappa, kačo, mie niin kaunehen kuvan piuruššin, kauhieta!

» LUOMISKERHO

Mehiläiset

Voit koristua oman huonehen šemmosilla kaunehilla mehiläisillä mesikakuissa.

Šiula tarvičču:

- Muovišäilijöt Kinder-šokolaatijiäliččöistä,
- Permanenttimarkerit,
- Mušta karvani rautalanka,
- Pahvirullat,
- Superliima.

1. Ota keltani muovišäilijö ta kolme kappaleh ta rautalankua luomistyötä varoin. Šito kappalehet muovijiäliččäh ta viännä niijen piät niin, jotta tultais juovikkahan mehiläisen kápälät ta tuntošarvet. Permanenttimarkerilla piurušša mehiläisellä mukava nuama.

2. Nyt luaji mesikakku. Ota pahvirullat ta ličissä ne niin, jotta leikkauspinnalla ympyrän ieštä tulis kuušikulmijo.

3. Leikkua pahvirulla nelläksi ošaksi ta värjyä ne keltasella koštiekynällä. Ošien laijat liimua yhteh superliimalla. Pane pannoo šeinäh. Oša mehiläisie isuta mesikakun šiämeš ta oša kiinitä rihmohi, jotta ne voitais lennellä.

Kontie

Valkovenäläini starina

Tiijätkö šie, mitein ilmeššyttih kontiet?

Ennein kontie oli šamanmoini ihmini, kuin myö. Šilloin ihmisie oli vähän ta hyö elettih mečissä. Hyö mečäšsettih eläimie ta lintuja. Kešällä kerättih marjua ta šientä, kuokittih kašviksien juurie ta varušetthi niitä talveksi. Ka enemmän kaikkie ihmiset varušetthi pähkinöjä ta mettä. Mehiläisie oli äijän. Ne elettih puukoloissa ta muapešissä.

Ihmiset ečittih mehiläispešie puukoloissa. Enšimmäini, ken šen löysi,

šito puuh nuoran ta toiset ihmiset enämpi šitä puuta ei košettu.

Ta eli šiuh aikah yksi laiska ihmini. Hiän ei tahton ečtie mehiläisie ta varašti mettä vierahista puista.

Laisalla miehellä oli hyvä elämä ta hiän tuli oikein lihavakši. Ka nyt hänen tuli vaikie noušša puuh, jotta varaštua mettä.

Laiska rupesi ajattelo mah, mitä hiän vois ruatua, jotta tulla kepiemmäksi. Hiän kuuli, jotta šeiččemen mečän ta šeiččemen šuon takuana eläy šemmoni taikuri, kumpani kaiken šuattau ruatua.

”Lähen, ajatelou, taiku-

rin luo. Moušot, hiän luatiu milma kepiekši”.

Ta läkši. Mänöy laiska meččyä myöten, kačču – šivottu niinipuu šeisou. Tuli puun luokši, ka šielä kolo on ihan alahalla ta täyši mettä. Laiska otti mejen kološta, šoi ta läkši ielläh.

Aštuu, ka tuaš šeisou šivottu niinipuu mehiläispešan kera. Laiska otti mejen täštäki kološta.

Tuli laiska muamajan luo, missä eli taikuri. Kopisti oveh, kenkänä ei avua, ei ole isäntyä koissa. Laiska istuutu laučalla ta vuottau. Kačču, ka ihan nenän ieššä on niinipuu mehiläispešan kera. Laiska oli jo tottun

mettä varaštamah, ta šiinäki ei jakšan piettyö.

Vašta alotti laiska mettä ahmie, ka jo isäntä tulou. Kačo taikuri laisah mieheh ta šano:

–No, ihmini, šemmosešta pahašta ruavošta šie rupiet koko elämän mettä eččimäh.

Ta muutti laisan kontieki.

Niin ne kontiet ilmeššyttihki. A još šie et ušo, niin kyšy kontielta, olenko mie oikiešša!

KIÄNTI: MAIKKI SPITSINA